

16.08.2024

Literaturoznawstwo

Krucze jest piękne. Męskości w polskiej prozie emancypacyjnej po 1989 roku

Autor/Redaktor: Przemysław Górecki

Wydawnictwo:: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

ISBN: 978-83-231-5338-2

Krucze jest piękne. Męskości w polskiej prozie emancypacyjnej po 1989 roku to opowieść o tym, jak w ostatnich trzech dekadach rodzima literatura posługiwała się pojęciem męskości oraz jakich pozaliterackich procesów zachodzących w Polsce i świecie było to pokłosiem. Dynamiczny okres najnowszej historii Polski zapoczątkowany przez transformację ustrojową otworzył krajowej literaturze okno, za którym zarysował się całkiem nowy pejzaż przemian kulturowych i granic tego, co męskie i kobiece. Panorama dostępnych nam emocji i doświadczeń rozciąga się po horyzont, jednak z jakichś powodów to nie niebo, a powszechnie przyjęte normy ekspresji przypisanej płciom są limitem. W jaki sposób polska proza najnowsza próbuje odpowiadać na opresyjny charakter norm i konwencji, w które męskość włacza jej bohaterów? Niezbędne staje się takie podejście do problemu, w którym refleksji poddawana jest nie jedna męskość, a rozmaite jej formy i dynamiczne relacje zachodzące między nimi. Książka stanowi propozycję takiego właśnie odczytania kilkunastu narracji literackich – projekt lektury, której punktem wyjścia jest odrzucenie przezroczystości rodzajowej towarzyszącej męskości.

(Opis pochodzi od Wydawcy).

Publikacja ukazała się w ramach serii seria: Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Spis treści

Podziękowania / 9

Początek / 11

Męskości. Pluralizm i projekty / 12

Polska proza emancypacyjna. Literatura i polityka / 25

Po 1989 roku. Cezury i przemiany / 40

Metodologia i układ monografii / 43

Część pierwsza

HEGEMON I SPRZYMIERZĘNCY

Rozdział 1. Polityczność. Manifestacje męskiej władzy / 59

Demaskacja męskości autorytarnej (Izabela Filipiak, Absolutna amnezja) / 68

Maskulinistyczny Bildungsroman epoki PRL (Inga Iwasiów, Bambino) / 77

Władza i prestiż w przestrzeniach domowych i publicznych / 88

Absolutna amnezja i Bambino jako rozrachunek pisarek z opresją męskości / 100

Rozdział 2. Przemoc. Historie ojcowskiej i partnerskiej agresji / 109

Anatomia ojcowskiej przemocy (Wojciech Kuczok, Gnój) / 114

Domestykacja przemocy w małżeństwie (Grażyna Jagielska, Fastryga) / 125

Praktyki narracyjne wobec prawa silniejszego / 133

Część druga

MĘSKOŚCI PODPORZĄDKOWANE

Rozdział 3. Przesilenie. Formy męskości w kryzysie / 143

Literaturoznawstwo i próby diagnozowania kryzysu / 151

De profundis... mężczyzny po przejściach (Jerzy Pilch, Monolog z lisiej jamy) / 155

Obrazki z męskości (Mariusz Grzebalski, Człowiek, który biegnie przez las; Hubert Klimko-Dobrzaniecki, Raz. Dwa. Trzy) / 159

Anatomia męskiej porażki (Krzysztof Varga, Aleja Niepodległości) / 168

Męskość w narracjach peryferyjnych (Waldemar Bawołek,
Daniel Odija, Konrad Janczura) / 173

„Literatura kobieca” i męczyzna w kryzysie (Grażyna Plebanek, Manuela
Gretkowska, Piotr Pietucha) / 186

Kryzys jako perspektywa rozwojowa / 195

Rozdział 4. Inność. Relacje męskości i seksualnej odmienności / 201

Genologia i historia polskiej literatury homotekstualnej / 204

Męczyzna kontra homoseksualista / 214

Problemy z tożsamością / 219

Queer, czyli męskość poza dychotomią / 228

Męskość zagrożona homoseksualizmem (Tadeusz Gorgol, Zakazana miłość; Antoni
Romanowicz, Nie znany świat; Marcin Krzeszowiec, Ból istnienia) / 233

Męskość projektowana przez homoseksualność (Michał Witkowski, Lubiewo) / 251

Męczyźni i duch inności / 262

Rozdział 5. Słabość. Opowieści o cierpieniu i mękościach sfeminizowanych / 265

Męskie cierpienie w układzie partnerskim (Manuela Gretkowska, Kobieta i
męczyźni) / 279

Uzależnienie jako utrata podmiotowości (Juliusz Strachota, Relaks amerykański) /
283

Męska wspólnota wykluczonych (Hubert Klimko-Dobrzaniecki, Kołysanka dla
wisielca) / 286

Emancypująca moc słabości / 294

Część trzecia

NA MARGINESIE MĘSKOŚCI

Rozdział 6. Cieleśność. Biopolityka męskiej rozkoszy i bólu / 299

Estetyzacja kultury ciała i ewolucje nowych projektów męskości
(Maciek Miller) / 307

Zarządzanie ciałami: gospodarka w skali mikro (Michał Witkowski, Fynf und
cfancyś) / 322

Męskość maladyzna (Maciek Miller, antologia Trafieni) / 328

W stronę emancypacji. Dynamika ciała męskiego / 341

Rozdział 7. Starość. Narracje o męskości późnego wieku / 345

Literatura wobec różnicy wieku / 353

Mikrokosmos senioralny (Marian Pankowski) / 360

Antyutopie starości (Mariusz Sieniewicz) / 380

Stary mężczyzna jako Inny kultury / 387

Nowy początek / 389

Bibliografia / 395

Summary / 425

Indeks osób / 429

Rok publikacji: 2024

Strony: 462

Linki:

- <https://wydawnictwo.umk.pl/produkt/krucze-jest-piekne-meskosci-w-polskiej-prozie-emancypacyjnej-po-1989-roku>

Słowa kluczowe: męskość, proza polska